

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Să se facă lumină!

De oarece tot mai mult teren cuprinde acuză perfidă, aruncată de siarele maghiare, că adecă în chestia înființării noii Episcopii de Hajdudorogh, nu toți Episcopii noștri și-au făcut datorința, de a protesta în po-trivia ei, după cum trebuia, și după cum aveam dreptul să așteptăm dela Ei, — cerem din nou și cu toată insistința, ca cei în drept, să publice toate actele referitoare la această chestie, spre a se face odată de-plină lumină și spre a astupa gura clevețitorilor.

Máriapócs-ul și Români.

Înainte cu șase ani icoana Precestei dela Pociu, — sat rutean aproape de Nyirbátor, — abună-seamă de aceea a lăcrimat, că a văzut lucrurile ascunse și păcătoase, ce se pregăteau chiar în acel loc sfânt de pelerinaj.

Românii din Bihor, Sătmar și Sălaj an de an fac pelerinaj la Pociu cu ocaziunea serbării Adormirei Preacuratei. Mulți merg din pietate, dar mai mulți, — îndeosebi tinerimea, — pentru distragere. Acolo au prilej a face cunoștință cu tinerimea altor sate; pot să se învârtă pe cai de lemn, pot să vadă panorame, și pot cumpăra tot felul de nimicuri dela neguțătorii jidani adunați acolo cu ocaziunea aceasta. În deosebi pot cumpăra călindare și cărțile maghiare de tot soiul. Apoi mai merg la sărutarea mâinii preoților ruteni, cari — la văz — îi primesc foarte simpatic. De intrat în mânăstire, de îndesuiala mare și de ghiontiturele rutenilor, abia poate fi vorbă.

Cu toate-că preoților români nici când nu le-a fost simpatic acest pelerinaj, tot se află din ei cari iau parte la acela. Unii din ei din

devotament și evlavie, alții ca să-și câștige slujbe (intenții). Despre câțiva din aceștia se zice, că singur pentru prezentarea cuvioasei lor fețe la Pociu sunt remunerați bine-șor. Se zice, că acești preoți români au întins mână de ajutor preoților ruteni întru prepararea credincioșilor români pentru ideea episcopiei nouă.

Lucrurile aceste nici decât edificatoare și exemplare a îndemnat cea mai însămnată parte a preoțimeii noastre de a nu lua parte la acel pelerinaj. De o parte nu ia lăsat ambiția să meargă la Pociu, că n'au vrut să socotească lumea, că ei merg să cerșească slujbe, de altă parte n'au vrut să ajungă la o masă, — la călugării ruteni din Pociu, — cu preoții ruteni, cari tare ușor se apucă la sfezi, și nu arareori își reproșează unul altuia, că de aceea vin la Pociu, că n'au ce mânca acasă, vin aici, ca să se sature din bucatele călugărilor.

Di Szabó Jenő a aserat în „Alkotmány”, că credincioșii diecezelor române cu ocaziunea pelerinajelor și-au exprimat dorința de a fi trecuți la altă episcopie. Că în acest senz au fost capacitați la acele ocaziuni e peste toată îndoiala, dar să fie rugat cutareva poporean de al nostru pe cineva cu prilejul pelerinajelor, să le umble de rând, ca să aibă ei altă dieceză — nici pomană.

Se apropie sărbătoarea Adormirei Precestei. Deci se apropie *ultima* ocazie binevenită, — că ori le succede acum pentru totdeauna ori ba, — ca preoții ruteni să ne capaceze credincioșii în acel loc sfânt. Cu vre-o 3—4 zile înainte de sărbătoare pornesc credincioșii noștri spre Pociu. Dacă de fel nu s'ar putea reținea credincioșii dela Pociu, atunci ar fi foarte bine dacă s'ar întruni noroadale alor 3 sau 4 sate sub conducerea cutărui preot

din acele sate, spre a fi apărută turma de toată încercarea atacului dușmănos, care pe semne acum își va încorda toate puterile. În satele noastre nu se încumetă a face propaganda asta rușinoasă în un lucru pur bisericesc, dar acolo ei se simțesc acasă. De aceea să fie cei-ce merg, cu ochii în patru, să nu-și părăsească turma nici pe un moment, nici de dragul ochilor albaștri a preoților ruteni.

Ar fi însă de tot bine, dacă în ăst an nici un român n'ar merge la Pociu, ci dacă chiar vreau să facă pelerinaj, atunci să se ia în sărbătoarea Adormirei Precestei des de dimineață cu mic cu mare, cu preotul îmbrăcat în odăjdii în frunte și să plece cântând până în satul vecin, unde preotul propriu le face liturgie. După amiazăzi re-întorc cu procesia cătră casă. În acest chip cu mult mai mulți ar putea lua parte la pelerinaj; aproape tot satul ar putea merge; cei-ce ar rămânea acasă ar putea asculta liturgia servită de preotul satului vecin venit în procesie la ei. Parohiile cercetate din an în an de câte o procesiune s'ar varia pe plac, după planul hotărît de cu bună-vreme. Datorință sfântă li-se impune de a purcede în ăst an în acest chip, că în ăst an își deschide mai larg brațele Pociul și jurul lui spre primirea Românilor. În ăst an vreau să-și reculeagă contrarii noștri toate puterile, ca să capaceze pe îndârjiții de români cari nu vreau a părăsi limba liturgică română, acum vreau să arete cât de mari binevoitori sunt ei valahilor porecliți până aci de ei cu toate epitetele ornante (buta, bűdös etc.), încât ar fi în stare ai primi în un staul cu ei, la o masă cu ei, ba încă și de frați de sânge.

Singur dela înțelepciunea harnicilor și luminaților noștri preoți atârnă faptul, ca să fie zădărnice

speranțele păcătoase a pocenilor. Dela ei atarnă, să fie mângaiată duioasa Madonă dela Pociu. Ei pot șterge lacrimile Precestei, vărsate din pricina lucrurilor perverse pe-trecute împrejurul locuinței ei. Dânsii pot face, ca să se șteargă pricina durerii și mâhnirii Preacuratei.

— ad —

In jurul conceptului de celibat.

In interogatorul pus de dl N. B. celor trei profesori mari, s'au strecurat o piramidă, sau cum îi zicem azi, o regretabilă mestecare de noțiuni. Ori poate e un *lapsus calami*, scăpat numai din versiunea română, ce în olograf ar lipsi?

Ținând seamă de bună orientare a dlui N. B. în mormannul conceptelor canonice, e mult mai verosimilă supozițiunea a a doua, cu atât mai vărtos, cu cât altfel ar fi de mirat cum de cei trei doctrinari subțiri, au putut trece cu vederea acest incis nenorocit.

Sau că marii magistrii, nu au voit să deplaseze chestia, mai cunoscând personal bine și pe harnicul interpelator, au luat la sigur, că e numai o greșeală la mijloc și că dealcum întrebarea principală, nu privește definițiunea celibatului în abstract, ci un caz concret ca atare, așteaptă meritorică delegare.

Anume: văduvia, premergătoare preoției, după preoțire, continuă a fi văduvie, ori că se preface în un celibat de ficțiune juridică?

Dl N. B. în curenda interpelatoră, adresată somităților dela trei areopaghe teologice, iată cum confundă, sau mai bine

zis, amestecă noțiunea juridică a așa numitei „Căsătorii frățești” cu „Celibatul iuri dico putativ”.

„Observ, scrie dl N. B. — că e vorba numai de respectul juridic al chestiei, întru cât adecă celibatul, după dezvoltarea dreptului bisericesc, înseamnă eschiderea totală a căsătoriei ori numai opreliștea uzului acela în relație cu ordurile ss. mai înalte”.

Din aceasta textuare neglijată prin inducțiune, ajungem la o sumă de ineptii teologice. Așadară:

1. Necăsătorie, sau eschiderea totală a căsătoriei e celibat. (Asertul acesta e adevărat).

2. Dar și numai opreliștea uzului căsătoriei încă e celibat. (Asta e teză spurie). Observ, că în meritul chestiei ce ne preocupă, e irelevantă circumstanța adusă de dl interpelant, că „în relație cu ordurile ss. mai înalte”, ori că fără acest raport și că aceasta conține, dela contactul trupesc, e aleasă de părțile căsătorite, ori e precept dela un al treilea loc. (Se poate lucrul ilustra cu exemplu de nevoe).

3. Prin urmare necăsătorie, cu oprirea uzului căsătoriei, (adecă a vieții sexuali) sunt concepte juridice identice, cu privire la celibat. (Fals asert și acesta).

4. Celibatul însuș deci e una cu necăsătorie și una cu abținerea dela uzul căsătoriei. (Iarăș teză mincinoasă).

Acestea se pot asera în puterea logicii, din definițiunea greșită, ce ne-o dă dl N. B. despre celibat; de vremece conjuncțiunea „ori”, de care uzază în formularea dublei definițiuni, nu separează ideile, ci le leagă și alternează. Scrie-se acolo adecă: celibatul... înseamnă eschiderea totală a căsătoriei „ori” numai opreliștea uzului acela.

Celibatul e un concept negativ. Ce nu e căsătorie, aceea e la rândul său celibatul.

De sine înțeles, că numai nunta validă, legitimă, contractată după întreg formalismul iuridic și consumată apoi, e, și poate să fie o negațiune a celibatului.

Astfel deci: *concubinajul, contuberniul* sau ori și ce fel de *ortăcire*, cu scop de *conubiū*, ce se practică azi des și se practica odinioară și mai întins, nu contrariază și nu e autentică la starea celibatului. În fața canoniștilor conservatori și rigizi altcum până azi, chiar și căsătoria civilă a catolicilor, e socotită ca o lucrare necontrară și necontradictorică ideii celibatului; ba e de presupus, după unele dispoziții papali mai recente, că în anumite regiuni încă și căsătoria bisericască încheată între un catolic latin și între un acatolic, cu binecuvântarea bisericască a părții acatolice, zic și o așa căsătorie e și rămâne stare de celibat.

Tot în categoria celibatului se cuprind și cei cari sunt pe lege bisericască divorțați, sau despărțiți ei înșiși de bună voia lor, și intrați ambii în mănăstire, ori că bărbatul după călugăria soției, se hirotonește întru arhiereu, după cum adecă se poate în hierarhia noastră orientală.

Nu mai în acest punct și încă în unul e deci deosebire între înțelesul practic al conceptului celibatului oriental și al celui occidental catolic, de vremece latino-catolicului nu i-se dă voie a se despărți de soața sa pentru a se preoți, ori a fi sacrat întru arhiereu.

Permis este însă și căsătoriilor latino-catolici, că în înțelegere reciprocă, ambele părți să îmbrățișeze cariera călugărească.

Din cele desfășurate, adevărata definițiune a celibatului e numai antiteza și negativă nunții.

Deci iată-o:

Prohibițiunea temporală, sau și pentru

FOIȚA.

Sborul lui VLAICU la Bălgărad.

Un suflet solitar dela fel, chiar și mai puțin visător, purtându-și mănunchiul lui de îndemnuri și păreri — în vârtejul lumii agitate — nu are ori încheie tovărășie c'o ună de tristeță bizară...

Ești ortac, o știi bine, cu toți aceia cari se frământă; faci parte și tu din întrecerea glasurilor, cari în tot atâtea huete nelămurite isbesc neconținut uriașul clopot de cleștar al bolții, — dar totuși te simți par'că așa de strein pe-o clipă, ș'atunci setea aceea, care ca un fir de paijan te leagă de *acel ceva* îndepărtat, după care alergă — te trezești ca și cum s'ar fi preschimbat într'o *nuanță* de tristețe, stăpânindu-ți întreagă ființa...

Și este o clipă fericită aceasta! Căci, pe când lumea extaziată s'alungă, clocotește, și firea ei de viață terestră își desfășoară jghiaburile — ție nu-ți trebuie distanță, pentruca să vezi mai bine, tot ceea ce se petrece în jurul tău...

* * *

Pe peronul gării Bălgăradului, sub cupola vastă, clopotele de metal cântă, lu-

mea stăruie spre eșire, locomotivele răzbuibue, iar peste toate astea, se ridică câte un rar cling-clang dureros parcă, al cantoanelor isbite unul de altul.

În pălcul de streini, din care fac parte, se primesc propuneri să o luăm pe jos până la locul sborului.

Pe drumul ferat ce duce spre munți, prin pietrișurile împungăcioase, suntem un șir lung, lung — de să nu se mai sfârșească. Unii fac glume plăcute, alții povestesc potolit, cum înaintăm la pas, la pas — de vreme ce alții trec tăcuți, gânditori parcă. Cine știe, de nu se vor fi gândind la însemnătatea bulgărilor pe cari îi calcă, nu vor fi tresărind, atinși ca de-un suflet povestitor de vremile, când aceste coline se cutremurau de pașii unui Voevod — și falfăirea unor steaguri, coloarea cărora — decând n'au mai văzut-o?

Calea cotește în stânga — orașul rămâne îndărăt și alături ne petrec zidurile roșcate, năpădite de verdețuri...

Covăltirul bolții e limpede, ș'avem nădejde de-o reușită splendidă...

Soldați curioși ne privesc țănoși, cu casca de paradă...

Înaintând prin colbul enorm și ierburile lăaturalnice scâlțați în căldura razelor de soare — sub o boltă de răchitișuri bătrâne glasuri *streine* ne pretind *biletele*.

Mirați oarecum, acei cari nu avem așa ceva schimbăm bilete dela un domn, care mai

târziu ne spunea îndărătul hangarului: „se trec mai ales cele de o coroană și de cincii. Am vândut până acum bilete de peste 12000 cor...”

* * *

Și în fine iată-ne pe terenul de sbor, trecuți prin mulțimea cămeșilor albe, și strigătul aranjatorilor, până aproape de hangar, pe cari falfăia în sbateri rari un drapel alb. Nimic nou — nimic mai atrăgător. Aceeaș muche de cetate, cu turnuri bătrâne, privind spre colinele păduroase dinspre munți. Aceeași locuri parcă ca ori unde, cu miriști și cucuruzi în părgă...

Aceleași depărtări și în jurul nostru aceeaș mulțime obicinuită parcă cu astfel de ocaziuni, se agită, se frământă, se imprăștie și iar se adună... Oficieri chipeși alături de copile cochete sprintare — ori potolite...

Se trag cordoanele. Mulțimea crește. Vine fanfara militară.

...Și aceleași prefaceri și defaceri supuse acelei eterne legi de-a înlocui viața de ieri cu cea de azi, pentruca mâne jocul acesta să se repeată cu tine... — pe toate cari cercând să le prinzi, cu vârful condeiului, fără *acel ce* — care nu-i dat ori cui — ai trece în banalități...

Singur Vlaicu cu *alcătuirea* lui măastră ia proporțiile unei minuni în sufletele tuturor...

* * *

totdeauna, de a trăi viața conjugală, cu propriul soț.

Tot celibat s-n numește în general și: Opreliștea de a se căsători. ori puțința de a păși cândva la nuntă legală.

Apriat vedește-se dară, că văduvia încă e calificată drept stat al celibatului; de aceea și citim în lexica Latinilor anteriori creștinismului, cumcă: *coelebs* și *viduus*, sunt sinonime.

În cadrul terminologiei canonice însă, deși văduvii toți sunt celibi, nici un celibe azi numai e văduv. Se putea asta pe vremi, când adecă se învoiau nunțile după hirotonire. Ar ocure și acum celibi văduvi, de tumva s'ar admite preoțimea la căsătoria a doua.

Precum conceptul celibatului nu e identic cu castitatea, ori cu continența, măcar că le presupune¹⁾ tot la fel și statul celibatului, nu e omogen cu *Căsătoria frățească*²⁾ și difere total și de aceea speță de nuntă, ce înșiră iuriștii bisericești sub numele de (*Matrimonium ratum*) *Căsătoria jeciorelnică*.

Așadară aceste două clase de nunți, feciorelnică una și irățească alta, sunt căsătorii formali și legali în fața legii ecleziastice, deși la rândul lor incomplete și apoi căsătorii fiind, sunt în aceeaș vreme lucrări și așezări contrari așezământului celibatului.

Este bine lămurit în știința canonică, cumcă voința face nunta și nu uzul asupra vieții sexuale, deci pot fi, cum de fapt și după drept au și fost căsătorii fără uzare de dreptul la corp. Dreptul ca atare la uzuarea corpului, dacă s'ar eschide, atunci

¹⁾ Celibatorii fomicatori, celibi sunt și rămân atari deși cu prihană; nu altcum și căsătorii adulterini, căsătorii rămân, dar sunt viciați.

²⁾ Așa a fost a Preacuratei Vergure Maria. Vezi-o la S. Augustin «De consensu evangelistarum» cap. I. Căsătorii sfinte în Orient și Occident au încheat și unii împărați.

nu se fintează căsătoria. Părțile în dragă voie însă pot abdica, la însași uzuarea faptică a dreptului acestuia. Dreptul în sine privit strict nu e una cu uzul lui actual. Dacă dreptul ar fi una cu exercițiul lui, atunci dreptul nu s'ar deosebi de forță, și în iurisprudența practică, ar fi iluzoră și fără de nici un rost distingerea între: *Intrebarea dreptului și Intrebarea faptului*.

Dreptul e facultate de a face și de a omite acțiunea, deci o virtute eligibilă; pe când uzul lui e habit practică al acțiunii numai, nu deodată și al omisiunii. Dreptul e abstract, exercițiul lui e concret. Teoretica concretului e dreptul aceluiaș act, și invers, practica abstracțiunii, e uzul dreptului și respective dreptul uzat.

Reazumăm și încheăm: Partea ultimă și respective, a doua definițiune — din cele ce am desfășurat — se vede, că nu cuprinde nota canonică a celibatului, deoarece există căsătorii legitime și formali, pe lângă pretinsa opreliște a uzului căsătoriei. În consecvență, neuzuarea nunții nu o abolește, ci o manține și așa iuridice repună celibatului.

Quod erat demonstrandum.

Apropo! Dl N. B. ca mai toți scriitorii bisericești uniți, nu ne mai slăbește din: „*ordurile ss.*“

Azi avem ordin de zi, a urma ordinea limbii, a intra în ordinea Benedictinilor. La ordinea zilei e, că arhieriei să nu ordinez, când așa cava se ține de medici. Ordinarii și Ordinariatele, pe clericii bineordonati, îi decorează cu ordul sf. Gheorghe, ori cu alte orduri lumești și pe cari îi sfințesc, îi ridică, ori le dă ordinea diaconatului, episcopatului

Neorânduială mare era, când clericii nu observau ordul orolor; mergând la plimbare, ieșiau din ord; (din șir din corp) țin-

Drapelul alb atârnat de coperișul hangarului se clatină în undulări leneșe...

Lumina de soare cade pas de pas în declin... Marea de oameni e entuziasmată să-și piardă sările nu alta — urluitul de monstru nebănuț și-a aruncat mirosul neplăcut și pe deasupra noastră se rotește în virguri mai mult ca sigure parcă uriașa pasere-minune ca pe niște șine nevăzute.

Fanfara tace și iar începe — și murmurul mulțimii se desface, la fel cu glasul unu codru atins de picuri și plesne de vâni...

Măndrul șoim trece până departe peste Murăș, în jurul Bălgăradului la — 100, — 200, — 600, 700 metri în văzduh. —

Ne trimite semne cu mâna, se întoarce pe-o dungă, se lasă jos c'o smâncitură bruscă și tot în maestratea acelu gest se ridică cu o viteză aprigă drept în sus... Mulțimea fierbe... Răsleților moșnegi bătrâni le cad lacrimi mari: „Săracii Români noști“ — și în urmă după o cale de 45', șoimul obsosit parcă, deodată cu Craiul Soare — lunecă ușor în mijlocul mulțimii răzvrățite, maestrul sare din nacelă și șoimul măestos, cu ținuta trădătoare de forțe nebănuite este zăvorit de nou în hangar.

Tăcută cu ochii cătră munți, convinsă pe deplin de măreția încă a unei zile de triumf pentru geniul neamului nostru — lumea a prins să se împărtășe în acordurile de famfară, cari abia mai străbăteau prin

colbul enorm ce se ridica din frământarea mării de oameni — fără deosebire de rasă — și în trandafirul luminii de soare, care de astădată săruta mai cu drag cuprinsul lăsat îndărăt.

Târziu în gara tixită de lume, te simți învins. Sub felinarele verzi și aceleași sig-nale stăruitoare de clopot, — cutropit cu totul de măreția celor câteva clipe rari în viața asta — cari tocmai din pricina că-șa așa de mari pe semne — ori ce izbucnire, ori ce forță lăuntrică, — ți-se înădușia parcă — lăsându-te șovăitor, neputincios în fața necuprinsei enigme, vechea oboseală după deslegarea căreia — a prins ființă povestea nenorocitului Icar și a altor atâți din hasmele vieții noastre pământene.

(T. M.)

EPIGRAMA.

Dela liga antialcoolistă.

Liga antialcoolistă
Din motive prevăzute
Schimbă vechile-i statute.
Comparând în cele nouă
La fel sexele amândouă.
Dar ca în ele să rămână
Vechiul senz și vechiul nex,
Ca un semn, că-i și română
Îe în numele de „Ex“.

Dr. Birlea.

țină la ordul supranatural, călcău adeseori ordul moral și normal al limbii, cu grai viu și cu scrisoare: înșirând cu risipa pe hârtia răbdurie, orduri, în loc de șire.

Locul tuturor acestor barbare ordalii, de grai și de scriptură, har Domnului, l-au luat ordinea, dela care numai două categorii de oameni pot devia.

Se credea, cumcă dictonul unui Alexandri, îndreptat acum 43 de ani, scriitorilor ungureni ar fi deja anticvat.

Scria boerul cântecelor noastre bătrânești și nouă, pe fețele prime a nrului 18, din 1869, a „Convorbirilor literari“, sub marca „Dicționarul grotesc“, la rubrica: Ord, Orduri (Ordures):... cari neștiind a sămâna flori aruncă orduri în câmpul literaturii noastre“.

„Să nu fie“.

În literatură arte și numai arte, dă drept la distincțiuni de orduri.

Pe câmpul de răboiu se seceră orduri, iar în agrii, să plivim orzul de polomidă.

Proin.

Corespondințe.

Din Sătmar.

Adunarea despărțământului Sătmar — Ugocia a Astre în Ardușat.

În 11 l. c. și-a ținut adunarea generală despărțământul „Asociațiunii pentru literatură și cultura poporului român în Ardușat“. După sf. Liturgie celebrată de mai mulți preoți a fost binecuvântată prin Reverend. d. George Șuta vice-arhidiacon protopop tractual, în școala nouă imosantă apoi și-a luat începutul ședința publică.

Ședința e deschisă prin directorul despărțământului George Șuta, înaintea unei mulțimi de popor, cam 2—3 mii, și inteligența din jurul îndepărtat. Și altădată a vorbit directorul Șuta la minte și la inimă ca un apostol adevărat a deșteptării poporului nostru, dar glasul lui nici-când nu a fost atât de mișcător, asemănările atât de pătrunzătoare ca altădată. A lăsat să simțim cu toții adâncă durere pentru pierderea Basarabiei noastre a preoților celor mai bravi și a poporului, celui mai luminat și mai bogat din despărțământul nostru „Stăm — zice — ca poporul lui Izrail la mureii Babylonului plângând Sionul pierdut“, și tot așa în vorbirea-i despre chemarea școalei, iubirea lumii și îmbrățișarea culturii.

Apoi Vasile Ardelean secretarul Asociațiunii și-a făcut raportul frumos și instructiv în limbajiu popular, ilustrat cu multe icoane interesante din viața poporului, a îndemnat ascultătorii mai ales la iubirea limbii, la susținerea și cultivarea portului și doinelor românești.

Punctul următor a fost raportul celor 6 tineri teologi Gherlani din comitt. Sătmar cari doi câte doi a cutrierat aceste două comitate și în 17 comune mai fruntașe au ținut prelegeri populare cu rezultat frumos material și moral cășigând la 300 membri ajutători. Acești tineri cari din îndemnul lor propriu au întreprins acest lucru s'au și făcut vrednici de aplausele primite. De Dumnezeu, ca de acum înainte să se continue aceste prelegeri, ilustrate cu producțiunile de cinematograf.

În decursul ședinței a II-lea dr. Mircea a înaintat propunerea de a se dismembra despărțământul în 3 părți. Luând în considerare argumentele aduse, că pentru vastitatea teritorială numai prea arare-ori se poate adăpa poporul nostru de lumina binefăcătoare a adunărilor, iar de alta parte, că în viitorul apropiat poate, că chiar preoții și învățătorii străini de inimă și limba popoului nostru *dispunând preoții noștri cei mai buni departe de vatra și iubii lor în locuri mai potrivite, pentru interesele mari a diecezei noue* a Hădăragului cu atât mai intensiv să-și poată ocupa cei chemați pentru poporul părăsit, adunarea în principiu primește propunerea. A urmat banchetul, la care s'a ezis, că dovedind jela pentru pierderea necuprins de mare a neamului, mai ales în despărțământul nostru și nu cumva să erumpă focul aprins dar tupit în spiritele tuturor dând naștere la conflicte cu poliția *toaste să nu se rostescă*, totuși la dorința multora prin un toast s'a dat lămurire ținutei noastre. În genere deprimare mare s'a observat încă și pe fețele tinerilor.

La miezul nopții corul minunat din Lipău condus de învățătorul de acolo a cântat câteva doine cu așa precizie și simț, ca și care abia auzi la corurile inteligenților. Învățătorul brav și-a avut răsplata morală, în învățăturile publicului recunoscător.

Correspondentul.

Cronici Bucureștene.

— Dela corespondentul nostru. —

Plimbări. Vilegiatura în țară. Constanța și Sinaia. Noi și străinii. Evenimentele în Turcia. Noi și Bulgarii.

Bucureșteanul, care nu se „plimbă” vara, nu e om. Spun doctorii, — ce vrei, oameni cu carte, deci trebuie să-i ascuți, — că ai nevoie de schimbare de aer, și tu te bucuri de acest lucru, căci dându-se aici crezământ doctorilor, puțini vor fi chiar din împiegății cei mai mici, cari să nu-și ea un concediu, ori cât de scurt ar fi el. Și astfel se „plimbă” lumea, în înțelesul, că merge în vilegiatură. Plimbarea aceasta e plăcută tuturor, și diferă de o altă plimbare, la care te trimite șeful tău, când te dă afară din slujbă.

*

Gazetele noastre au făcut socoteala, câte milioane ies pe an din țară, pentru a fi cheltuite la Paris, Nizza și în alte orașe din străinătate și au constatat că se prăpădește o groază de bani. E nevoie să studieze ai noștri în străinătate și să fie în curent cu progresele ei, ca să fim superiori celorlalte neamuri din răsăritul Europei; însă prăpada aceasta de bani — căci e prăpadă pe lux și desfrâu — nu e necesară sub nici un cuvânt. Avem doar și noi stațiuni climatice și balenare destule, numai cât lumea nu le cunoaște și nu le apreciază în deajuns. În Tirol fiecare sat e loc de vilegiatură, iar la noi nu întrebunțază lumea decât valea Prahovei (dela Câmpina până la

Predeal), unele părți din valea Oltului, poalele Carpaților și încă câteva stațiuni balenare (Constanța, Sărata Monteoru, Slănicul Moldovei și al Prahovei, Pucioasa ș. a.) Ce aer ai aici! Nu găsești nicăiri mai bun. Iar frumusețile naturii dela noi pot să satisfacă și gusturile cele mai rafinate. Numai de s'ar înjgheba o societate de propagandă în acest scop, căci atunci ne-am cunoaște și țara mai bine, și banul ar rămânea acasă. Doar e mare paguba pentru fiecare pară, ce trece granița, fără să se întoarcă cu dobândă.

*

Din anul trecut avem un casinou modern la Constanța și din anul acesta un altul la Sinaia. Sinaia e un colț de rai iar Constanța e mărgăritarul Mării negre, sub numele acestea le poartă vestea străinii, cari le cercetează în număr frumos. Se vorbește mult, mai ales în presa opozițională, despre aceste două locuri de distracție, despre cari spune numita presă, că sunt tripouri și culburi de înșelătorie ș. a. Boerii nu se îndestulesc cu petrecerile celorlalți muritori. Pentruca să-și petreacă după placul lor și numai ei singuri, plătesc sume oribile pentru orice și nu se uită la parale. E adevărat, că banii oceația intră în partea cea mai mare în punga străinilor, căci antreprenorii celor două casinouri și majoritatea „artiștilor” și „artistelor” sunt străini, dar mulți bani intră de aici și în buzunarul țării (impozit, chirie, prețul consumațiilor ș. a.) și mai e un alt avantaj: vin străinii și ne cunosc, iar boerii noștri, cu încetul, se obișnuiesc a petrece acasă.

*

Căci e mare câștig să ne cunoască lumea. În continuu avem ocaziune să cunoaștem ideile străinilor despre țara și neamul românesc. Oamenii cu diplome universitare, chiar de viță latină, n'au nici măcar o idee spălătită și confuză despre noi. Ei cred, că Bucureștii sunt un oraș, cam ca cele din China, cu colibi pe jumătate în pământ, iar despre noi cred că suntem un popor rămas foarte înapoi. Când vin și ne văd cască gura și înhoalbă ochii, și astfel ne dau dovezi despre „înalta cultură apusană. Las, că și și noi purtăm vina. Dușmanii noștri publică fel de fel de infamii la adresa țării și a Românilor, și noi nu ne gădum în de ajuns să ne facem cunoscute. Parecă am uitat adevărul rostit și de poet:

„A moșului viață, a duce a trecut”.

*

Balanul fierbe și clocotește și gălegia se aude până în Carpați. Popoările, cari doresc să ciuntească câte ceva din împărăția bătrânului Turc, se folosesc de binecunoscutul prilej al războiului și fac turburări interne, ca să dobândească drepturi, și dacă se poate, chiar independența națională. Mai mult se mișcă Albanezii, și date fiind desbinările atât de dușmănoase ale politicianilor, Albanezii vor dobândi multe drepturi. Despre Macedonia se spune, că ar dobândi și ea anumite drepturi, încurându-se fiecare națiune de drepturi egale, ar fi o Elveție

în mic. Cu aceasta stare de lucruri nu ar fi îndestulii Grecii și Grecomanii, cărora le-ar cădea steana și nici Bulgarii, cari acum sunt foarte guralivi și încrezuți, și doresc să pună ei singuri mâna pe Macedonia.

Contele Berchtold, care a conceput ideea unor reforme pentru liniștirea spiritelor în Turcia, pe calea dreptății, are să vină în curând la Sinaia, ca să se prezinte Majestății Sale Regelui Carol, când, poate din întâmplare (!), are să fie oaspetele Curții Române și Prințul Moștenitor al Turciei, Izzedin. Întâlnirea aceasta ne dă să înțelegem, că evenimentele ce se desfășură, sunt foarte grave, și ele sunt de o mare însemnătate pentru noi și pentru aliații noștri vecini.

*

Din evenimentele zilei de astăzi țin să tragă mult folos Bulgarii. Poporul acesta azi nu se mai îndestulește cu țara lui, vrea să ne ia Dobrogea, și să-și încorporeze și Macedonia. Prințul Ferdinand a proclamat regalitatea, și de atunci crește într'una pofta Bulgarilor, cari nu-și dau seamă, că țara lor nu e încă pe deplin întărită în lăuntru. Mai bine de un an fac fel de fel de provocări la adresa noastră, iar acum mai în urmă la adresa Turciei. Zilnic se țin meetinguri, cari țin să-și arete însuflețirea și la palatul regal, și zeci de mii, și ofițeri mulți, cer dela regele proclamarea războiului. Semne de neliniște dă și Muntenegru, care trăiește din mila Rusiei. Cum Rusia încă e pe picior de războiu, ușor ne putem aștepta să izbucnească ceva încă în toamnă. La ai noștri încă le-a venit pofta, să arete odată vecinilor neastâmpărați, Bulgarilor, că sunt gata să treacă Dunărea și pentru a lupta în contra lor. La 1877 i-am apărât, și le-am stat într'ajutor să se ridice; în schimb s'au purtat foarte necinstit. Dorese războiu, o să-l aibă, dar prea îi va ustura. *Delateiu.*

Reviste.

† **Card. Iosif Samassa.** Luni în 20 l. c. a repausat Venerabilul metropolit al Agriei, card. Iosif Samassa, în vîrsta respectabilă de 84 ani. Născut din familie italiană și dedicându-se carierei preoțești, funcționează pe rând ca profesor de gimnaz, apoi de teologie și universitate. E ales apoi deputat și se distinge ca orator strălucit. La 1870 e numit consilier ministerial și referent al cauzelor bisericesti și canonic la Strigon, iar peste un an episcop la Szepes, unde nu stă decât doi ani și e numit metropolit la Agria. La 1905 e creat cardinal. Bărbat foarte activ și împodobit cu calități distinse, Samassa s'a bucurat în viață de foarte multă considerație. Fiind 40 ani metropolit în bogata dieceză de Agria a împărțit și în viață și a lăsat în parte nu-

NEUMANN M.

furnizor imperial & regesc cameral și de curte,

Cluj, piața Mátyás király 14.

Pardesiu dela 32 Coroane în sus.

(45) 21—44

Mare asortiment de vestminte bărbătești,
de juni și de fete.

Catalog se trimite gratuit și francat.

Costume de modă dela 36 Cor. în sus.

meroase bogate și fundațiuni culturale, a căror sumă se ridică la 7 milioane coroane.

Contra Episcopiei maghiare. În *Sanislău*, una din cea mai românească și mai puternică comună, menită a fi incorporată diecezei de Hajdu-dorog s'a ținut Duminecă o mare adunare populară la care a luat cuvântul deputatul dr. Stefan Pop, protop. Alexă Pop, preotul Const. *Eucaciu* și adv. dr. Ioan Ciordaș. S'a protestat cu cea mai mare energie și hotărâre contra contopirii în noua dieceză și s'a cerut episcopilor să ducă lupta până la extrem. În după-amez a aceluiasi zi s'a ținut a altă adunare la *Vesend*, iar în 19 la *Dengheleag* și în 20 la *Samos-Dob*. Pretutindenea însuflețirea poporului e foarte mare și nici nu voesc să audă de aceea, că vor fi vîriți în episcopia de Hajdu-dorog.

Academia română.

Concursuri pentru premii.
1912.

B) Premii pentru lucrări puse la concurs cu subiecte date.

(Continuare).

8. *Premiul Princesa Alina Știrbei* se va da în sesiunea generală din 1914, pentru cea mai bună scriere în limba română despre: Principiile morale și creștinești de cari trebuie să se conducă părinții în educațiunea copiilor lor. (Deciz. 6 Aprilie 1902).

„Această scriere va arăta în mod mediu legile morale, cari trebuie să conducă pe om în viață și mijloacele ce trebuie întrebuințate de părinți și de crescători, pentru-ca germeii cerințelor morale să fie dezvoltate și întărite treptat în inima copiilor și a tinerimii, pentru-ca voința acestora să fie îndrumată cu constanță spre tot ce este bun și virtuos, precum și spre îndeplinirea datoriilor multiple ale omului; în fine pentru-ca copiii și tinerimea să fie de timpuriu astfel conduși, ca germeii celor bune să nu fie slăbiți înfrâșii, iar germeii celor rele să nu fie opoșiți și încurajați“. (Din actul de donațiune).

Autorii vor avea în vedere și următorul program:

1. Mamele mai tuturor ființelor viețuitoare de pe pământ își alăptează și cresc singure puii lor. Așa trebuie dar să facă și toate femeile cu copiii lor. Femeia, care nu-și apleacă singură copilul, nu e mamă măturată.

2. Copilul se poate încredința îngrijirii unei alte persoane, doicei, numai când mama e bolnavă și nu-l poate alăpta singură fără pericol pentru sine sau pentru copii. Condițiunile ce trebuie să întrunească doica, anume ca să fie de aceeași naționalitate și religioasă, să fie deplin sănătoasă, morală, fără deprinderi rele etc.

3. Părinții trebuie să privegheze neîntrerupt la creșterea copilului, care nu e să fie lăsat în seama doicei sau numai în a servitorilor. Simțul părintesc trebuie să fie totdeauna viu în miutea copilului.

4. Când copilul începe a pricepe și a vorbi, părinții li vor însufla iubirea și re-

spectul de tată și de mamă, aducându-l în același timp la cunoștința și credința că, pe lângă ei, mai e un părinte, mai mare și mai puternic, Dumnezeu care ține pe toți. În legătură cu aceste și treptat, vor învăța pe copil să iubească și să respecte și pe crescătorii, învățătorii și binefăcătorii săi, precum și pe toți cei mai vîrstnici decât el, de ori-ce treaptă, numai de omenie să fie.

5. Nu-i vor permite niciodată și sub nici un cuvânt fapte rele sau vorbe reprobabile de morală și de bună cuviință. Muștrările ce vor fi siliți a-i face vor fi cumpătate; de asemenea pedepsele, cari nu vor fi dintr'odată aspre, ci treptate și în raport cu greșeala.

6. Când copilul se va face mai mare, controlul va fi îndreptat și asupra vieții afară din casă.

7. Părinții sunt datorii a învăța pe copil să fie cumpătat, stringător, filantrop și cu durere și milă față de cei nevoiași și de instituțiile de binefacere. El vor învăța percepțiile sf. Evanghelii și respectul legilor.

8. Părinții vor mai deprinde pe copil a vorbi la început numai limba maternă, învățarea și cultivarea altor limbi putându-se face mai târziu.

9. El vor învăța de asemenea să iubească pe se semenii săi; se iubească patria, să o apere la nevoie și să-i aducă servicii cât va trăi.

10. Pentru a izbuti însă în toate aceste, părinții vor trebui să premeargă cu exemple bune, să nu facă sau să vorbească nimic din ce ar putea să fie dăunător copilului și să aibă totdeauna în vedere, că iubirea și respectul nu pot fi câștigate sau menținute, dacă nu sunt observate de amândouă părțile.

Premiul este de 8.500 lei, în care sumă se cuprind premiul autorului și cheltuelile de tipărirea scrierii (de minimum 30 coale de tipar garmond) în 1.000 exemplare, din cari 800 ale autorului și 200 ale Academiei.

Termenul prezentării manuscrisurilor este până la 31 Decembrie 1913.

(Va urma)

Noutăți.

Din dieceza de Lugoj. Pentru an școl. 1912/3 s'au votat următoarele stipendii: Din fundațiunea „Braia“ la 22 studenți: 2210 cor. și la 24 ucenici: 850 cor. Din fundațiunea „Iova Popovici“ la 11 studenți: 1290 cor. Din fundațiunea „Sofronie Popa“ la 12 studenți: 950 cor. și la 17 ucenici: 460 cor. Din fundațiunea „Brea“ la 3 studenți: 400 cor. Din fundațiunea „Chiss“ la 2 studenți: 140 cor. Din fundațiunea „Liviu“ la 3 studenți: 210 cor. Din fundațiunea „Stoina“ la 2 studenți 130 cor. Din fundațiunea „Rudolfiană“ la 53 studenți: 4020 cor. Laolaltă se împartesc la 109 studenți gimn., prepar., universitari 9450 cor. și la 41 ucenici 1310 coroane. În total: 10,760 cor.

*

Cu termenul de 1 Septembrie n. a. c. se exscie concurs pentru următoarele stațiuni cantor-docentale: *I. Legar*, în protopopiatul Vermeșului și *II. Ostrovul mare*, în protopopiatul Ulpiei Traiane.

Populația României după statisticele din urmă arată cifra de 7,250.000.

Vlaicu va sbrura la sft. Mărie, 28 August st. n. în Săliște; 1 Septembrie la Murăș-Oșorheiu, iar la Ibașfalău numai în 8 Septembrie n.

Adunarea generală a Reuniunii femeilor române din Mediaș și jur, anunțată pe 1 Septembrie 1912 n., din motive ponderoase se amână pe ziua de 8 Septembrie 1912 n. la 3 ore d. am.

Să contribuim pentru „Vlaicu III“ — pentruca aeroplanul Ardealului, să prindă ființă cât mai îngrabă, spre mândria și cinstea noastră!

Să dăruim pentru fondul ziaristilor noștri. Intinzându-ne obolul pentru acești sămănători, cari duc o viață dintre cele mai istovitoare, pentru binele neamului, îndeplinim cea mai națională faptă.

Bleriot și aviatorii români. Marele aviator și inventator, Bleriot luând parte la un meeting de aviație în Brescia, lângă Torino. — Întâmplător a fost interviuat de-un trimis al revistei italiene „La Stampa Sportiva“. În acest interview se cuprind și-o parte referitoare la școala de aviație întemeiată de însuși Bleriot. Despre apucăturile diversilor școlari ai săi, iată cum s'a exprimat maestrul:

„La școala mea din Buc, frecventată între alții, de francezi, italieni, români, sârbi, ruși, americani, argentinieni, japonezi, acei cari au obținut în timpul cel mai scurt brevetele au fost italieni, cei mai abili (dibaci) însă sunt Români!“.

Petrecheri. Tinerimea română din Hosman invită la producțiunea teatrală împreună cu cântări care se va aranja în 28 Aug. n. (la Sf. Mărie), cu ocaziunea tinerii adunării generale a desp. Nocrich al „Asociațiunii“ în localul institut. „Speranța“ din Hosman.

Aviatorii unguri s'au făcut de rușine. Marele sbor național al patrioților noștri a avut un succes prost. Aproape toți aviatorii până și „floarea“ lor Székely, s'au dat de-a dura dela înălțime de sub 20 m. Aviatoarei, — în fața acestei întâmplări, i-a perit tot curajul și nici aparatul nu a voit să și-l încerce. Foile ungurești tac, ori cel mult aduc scurte notițe, cercând să ascundă, cât de cât curatul adevăr.

Trupele austriace, după cum se anunță din Belgrad, au ocupat insula Dobrovița, aflătoare pe Dunăre nu departe de Parsarevaț. Sârbii sunt foarte tulburați.

Emigrări din Ungaria. Statistica oficială arată, că în prima jumătate a anului 1912, au emigrat din Ungaria 41 mii de oameni, și s'au întors 12 mii. În anul trecut, timpul corespunzător cifra emigranților a fost de 27 mii, iar a întorsilor 15 mii.

Tifus în Bistrița. Citim în „G. T.“, că în Bistrița bântuie epidemia de tifos. Orașenii sunt foarte îngrijorați fiind infectate toate apeductele cu această boală.

Cea mai tânără mamă, este Kate Fields în etate de 13 ani, care a născut o fetiță. Aceasta s'a întâmplat în America. statul Kentucky, orașul Georgetown.

Posta Redacțiunii.

Celor pe cari li privește. Rugăm să nu se mai confunde redacția cu administrația.

N. P. „Și vântul a tăcut... doar plopii [dând din creștet

Arar, arar vre-un ram de-și încărligă
Sunându-și jalnic frunzărișul vested“.

sunt idei frumoase, dar expresii prea originale(?). Un sfat ne permitem să-ți dăm: ferește-te de „a îndruga“, „incărlig“ etc., cari de loc nu se împacă, cu subtilitatea muzelor.

Partea Literară.

Noaptea sf. Bartolomeu.

După **BOLANDEN.**

Trad. de **Aurel B. Gajia**, profesor.
(Continuare).

Vre-o treisute din noi au fost uciși. Numai din satul nostru, au căzut vre-o treizeci de bărbați și ficioari. — Așa pătesc toți, cari n'ascultă cuvintele lui Samuil Caleb, prin gura căruia vorbește însuș Dumnezeu.

Marquis-ul asculta cu atențiune pe vorbitor. Asemenea și țărani.

— Prietine, după spusele tale, trebuie să cred, că ați avut de lucru cu cel mai puternic și mai viteaz cavaler al Franței, cu Henric, principele de Lotharingia, conducătorul și capul Guisei-ilor. — Și dacă asta-i adevărat, atunci nici ajutorul meu n'ar fi folosit nimic pentru delăturarea pericolului; căci față de armătura lui Balafre, a mea încă tot atât de slabă ar fi fost ca și a voastră.

Împreună cu servitovimea lui s'a dus la hotelul din apropiere. Liniștea mare de aici n'a influențat nimic asupra marquis-ului, fiindcă cunoștea bine spiritul și firea calvinilor.

Ribaux era curat calvin și calvinismul nu numai, că oprește credincioșilor săi, petrecerile sgomotase, bănturile spirtuoase și convenițiile sociale; ei oprește și pudra pentru femei, iar pe aranjierii petrecerilor îi anatemisează. — În privința asta protestantismul francez se deosebia mult de cel german. Insuș lui Luther îi placeau petrecerile, bea bucuros din păhare mari bere de Torgau și indemnă și pe credincioșii lui, ca să bea vin. Vieța calvinilor francezi seamănă în multe privințe cu cea a puritanilor din Anglia. Pentru aceea în orașele și satele locuite de hugenoți, hotelurile și crâșmele erau tare liniștite; nu auzi muzică, nu cântări și nici o petrecere sgomotoasă. Când deci Hugo Riviere s'a dat de pe cal, hotelierul s'a grăbit la el, bucurându-se de banii ce-i va încasa, la așa o ocazie rară.

— Azi vom rămânea aici zise el hotelierului. Ai o odaie prietinoasă pentru persoana mea și de ale mâncării pentru cei cincisprezece servitori ai mei?

— Am de toate, pentru măriata am o odaie liniștită cu un pat bun, iar pentru ceilalți mâncări și vinuri excelente.

— Vin? zise marquis-ul surizând.

— Adu numai decât dar din cel mai vechiu pe care-l ai: asta o pretinde setea și oboseala noastră. — Adu și ceva bun de mâncare din cămara d-tale, căci de azi dimineață n'am mâncat nimic.

A intrat într-o odaie curată, unde servitorul a depus pe masă o tașcă de piele și i-a ajutat să-și depună armele. — Când i-a luat coiful de pe cap se putea vedea fața unui tânăr frumos. — Păși apoi înaintea oglinzii și și-a pus în rând părul. Apoi s'a așezat la masă pe care hotelierul aduse unt cu pâine și o cană de vin.

— Unde să pun tașca cu banii? — a întrebat servitorul.

— Incuie-o bine și dă cheia la mine. Încă azi am să cercetez pe predicatorul. — Tu vei veni cu mine și vei aduce și tașca.

În sfârșit servitorul a dus cu sine ar-

mele să le curețe, pânăce stăpânul său s'a pus să îmbrace ceva. — Apoi avea de scop să-și îndeplinească misiunea în Ribaux, când deodată s'a deschis ușa chiliei și a intrat Habacuc, capelanul lui Autremont. — Deja din exteriorul acestuia se putea citi ceva rău; căci fața-i era cuprinsă de spaimă și durere. — Văzând pe Hugb deodată s'a înșeninat la față. — Iși întinse brațele și cu strigăt de bucurie s'a apropiat de marquis.
(Va urma.)

Posta Administrațiunii.

Am primit și chitam abon. dela:

Borgo-Murășeni pe 1912 întreg. Dr. *E. P. Aiud* pe 1912 sem. 2-lea. Dr. *I. O. Ludoș* pe 1912 întreg. *Ieni* pe 1912. *G. P. Vaiducuta* pe 1912 sem. 2-lea. *Tic. Foaia* va merge regulat. La postă se va fi rătăcit; ori cei-ce aduc posta în sat poartă vina. Abonamentul e restant din 1 Ianuarie 1906 până în prezent. Vă rugăm a' l achita, căci foaia are mari lipse.

Proprietar-editor: **AUREL C. DOMȘA.**

Redactor respons.: **AUGUSTIN GRUIȚIA.**

„SALVATOR“

asociație internațională de ajutorare.

Intemeiată pe sistemul de grupe ca și celelalte asociații de ajutorare. E însă

unica asociație

care solvește ajutorul asigurat fără nici o detragere, fie grupa completă ori ba. Solvește deja după 2 luni de membrie 25%, după 3 luni de membrie 50% și după 4 luni de membrie 75% din ajutorul asigurat; iar deja după 5 luni de membrie — capitalul întreg.

Atestat medical nu se recere. De membru se primește oricare persoană în etate de 15—80 ani. Se pot asigura ajutoare de 1—6000 coroane. Taxa de înscriere: 6—16 coroane. Taxa anuală de membrie: 4 cor. Taxa pentru fiecare caz de moarte 2—6 coroane. „SALVATOR“ e

unica asociație

care din venitul curat anual împarte 25% între membrii; iar alte 25% le folosește pentru scopuri internaționale culturale și umanitare.

Polite în limba română.

Prospecte și blanchete trimitem gratuit și franco.

Agenți harnici acceptăm în tot locul. Primim și membrii, cari ar fi deja înscriși la alte asociații.

„SALVATOR“

asociație internațională de ajutorare.

Reprezentanța generală pentru Ungaria; **Timișoara (Temesvár)** Iosefin, str. domnească (Uri-u.) nr. 2, etaj I. (Calea gării).

(90) 1—1

Concurs. (89) 1—1

Intreprinzătorii doritori de a executa lucrările necesare la edificarea școlii gr.-cat. din Sântana-de-Murăș—Maros-Szent-Anna, prin aceasta se recearcă să-și înainteze ofertele în scris însoțite de cautiunea de 800 cor., adică opt sute coroane la oficiul parohial gr.-cat. cel mult până în 28 August st. n. 1912 la 12 ore din zi.

Ofertele intrate mai târziu nu să vor lua în considerare.

Operatele despre aceste lucrări și anume: formularul de contract, condițiunile de edificare, preliminarul de spese și planul, aprobate de Preaven. Conzistor metropolitan în 1 Iunie 1912 sub. nr. 3660 să pot studia zilnic la oficiul parohial gr.-cat

Curatorul bisericesc își rezervă dreptul de alegere dintre minus oferenti.

Maros-Szent-Anna—Sântana-de-Murăș u. p. Maros-Vásárhely în 18 August 1912.

Dănilă Sas,
adu. par.

Dumitru Hossu,
curator primar.

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiere medicală constantă.

Telephon 88—99.

Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29.
Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. și
4—5 p. m.

(3) 31—52

Director-șef

Dr. Cosmutza.

Zugrav.

Subscrișul am onoare a aduce la cunoștința On. Public. că după praxa câștigată în atelierile din străinătate, mă aflu în plăcuta poziție a putea zugrăvi cu colorii de oleu pe pânză, lemn și zid toate chipurile biblice aflătoare în Bisericile noastre, eșef-tușesc și sculptura în lemn. — Primesc coloratul în oleu sau oleu a ori ce fel de edificii publice și private, precum și văpsitul de portale, uși și ferestre. — Asemenea pictez firme cu prețuri foarte moderate.

Rugând On. P. pentru sprijinul binevoitor rămân

cu distinsă stimă

Augustin Cucerzan
zugrav.

(80) 6—7

Aiud—Nagyenyed, Tot-uteza.

Pentru reuniunea noastră de asigurare poporală

se caută

reprezentanți în toate comunele din țară. Cunoștințe de specialitate nu se recer; ast. poate fi și ocupațiune laterală.

Un mijloc de câștig ușor și cinstit!

Oferenții să se adreseze la

Direcțiunea Reuniunii de Asigurare
împrumutată din Eszék.

(91) 1—1

Nr. 5900—1912.

(87) 3—3

Concurs la stipendii.

Prin aceasta publicăm concurs *până în 15 Septembrie 1912 inclusiv* pentru următoarele stipendii:

I. Din fundațiunea „Constantin Alutan“.

Trei (3) stipendii de câte 120 cor. folosite în anul școl. 1911/12 de către Aureliu Butean și Augustin Murășan, gimn. cl. VIII. în Năsăud și Aureliu Pongrațiu, gimn. cl. I. în Dej, — destinate pentru tineri români gr.-cat. studenți la gimnaziu, școli reale, comerciale, universitate, poli-tehnică, agronomie, preparandie etc.

Consăngenii fundatorului au preferință.

II. Din fundațiunea „Lazar Băldi“.

Trei (3) stipendii de câte 200 cor. folosite anul școl. 1911/12 de către Vasiliu Desmirean și Alexandru Rus, gimn. VIII. în Blaj și de Aurel Pop Băldi, gimn. cl. VI. în Csikszereda, — destinate pentru studenți gimnaziști români gr.-cat. din comitatul Clujului. — Consăngenii fundatorului au preferință și dacă sunt din alte comitate.

III. Din fundațiunea „Alexă Bidian“.

Din venitele acestei fundațiuni se vor împărți stipendii adecuate tuturor nepoților din frați ai fundatorului și în locul al doilea băieților și fetițelor înrudiți cu fundatorul prin sânge până la al patrulea (IV) grad, născuți din căsătorie creștinească, fără considerare la natura studiilor, ce le urmează, — nu vor fi excluși dela stipendii nici aceia, cari învață măiestrii.

IV. Din fundațiunea „Ioan Chirilă“.

Interesele disponibile ale fundațiunii acesteia pe anul 1912, preliminate în suma de 550 cor. în senzul literilor fundaționale se vor împărți în părți egale între consăngenii fundatorului, cari studiază la vre-o școală. Consăngenitatea se consideră până la gradul al VIII-lea.

V. Din fundațiunea „Timoteiu Cipariu“.

Doze (2) stipendii de câte 100 cor. folosite în anul școl. 1911/12 de către Alexandru Dopp gimn. cl. VI. și Aurel Liulea gimn. cl. V. în Blaj, — destinate pentru studenți români gr.-cat. la gimnaziul arhiepiscopesc din Blaj.

VI. Din fundațiunea „Ioan Daniel—Dănuțiu de Fersig“.

Patru (4) stipendii de câte 600 cor. folosite în anul școl. 1911/12 de către Vasiliu Dănuț gimn. cl. IV. în Baia-mare, Gayrilă Vili Nyisztor, medic. în Budapesta, Vasiliu Pinteza med. an. V. Budapesta și Egon Pap Szilágyi gimn. cl. VIII. Ujpest.

La aceste stipendii pot concurge studenți români gr.-cat. dela orice școală, sunt însă preferiți consăngenii fundatorului și numai în lipsa acestora se vor conferi altora.

VII. Din fund. „Alexandru Filip“.

Doze (2) stipendii de câte 200 cor. folosite în anul școl. 1911/12 de către

Corneliu Moldovan, gimn. cl. IV. și Virgiliu Moldovan, gimn. cl. II. în Cluj, — destinate pentru studenți la gimnaziu, școală reală ori industrială din patrie, ori la vre-o școală militară de cadeți din monarhie. Concurenții vor avea să dovedească cu document legal, că sunt născuți în Transilvania și părțile adnexe și cu atestat dela autoritățile bisericești, că se trag din părinți recunoscuți de români adevărați. Consăngenii fundatorului au preferință.

VIII. Din fundațiunea „Petru cav. Ioanette“.

1. Un (1) stipendiu de 400 cor. destinat pentru un tinăr român, care va intra în școala de cadeți.

2. Un (1) stipendiu de 200 cor. folosit în anul școl. 1911/12 de către Romul Vespasian Bălosu, gimn. cl. VIII. în Brașov, — destinat pentru tineri români, cari vor frecventa clasele gimnaziale ori reale din patrie, începând prin prima clasă gimnazială ori reală.

Stipendiile din această fundațiune le pot obține tineri, cari din ambii părinți sunt români, de religiunea gr.-cat. ori gr.-or. din munții apuseni ai Ardealului, din comunele: Câmpeni, Bistra, Certege, Săcătura, Albac, Scărișoara, Neagra, Vidra-de-sus, Vidra-de-jos, Ponorel și Sohodol, — și cari vor dovedi totodată, că sunt născuți din părinți adevărați români.

Descendenții în linie directă din familia Ioanette, constatându-se de capabili și diligenți, vor primi stipendiul cu începutul clasei a IV-a normale sau elementare și au preferință față de alții.

IX. Din fund. „Augustin Lăday“.

1. Un (1) stipendiu de 800 cor.

2. Trei (3) stipendii de câte 400 cor. — destinate pentru tineri de naționalitate română și de religiune gr.-cat. cu preferință de aceia, cari voesc a pași pe cariera industrială, comercială, tehnică și agronomică, adevărat s'au decis a face studii referitoare la carierele acestea.

Stipendiile din această fundațiune fiind strâns atârătoare dela venitele anuale ale fundațiunii, cari sunt supuse la fluctuațiuni, — conferirea lor asemenea este legată de durata unui an școlastic.

X. Din Fundațiunea „Andrei P. Liviu“.

Un (1) stipendiu de 330 cor. folosit în anul școl. 1911/12 de către Emiliu Felderean, stud. gimn. cl. VIII. în Blaj, — destinat pentru studenți români gr.-cat. dela orice școală sau pentru meseriași, — consăngenii de ai fundatorului. Il pot dobândi și fete.

XI. Din fundațiunea „Alexandru Micu“.

Un (1) stipendiu de 200 cor. folosit în anul școl. 1911/12 de către Ștefania Pop, prepar. cursul IV. în Sibiu, — destinat pentru elevi sau eleve ai școlilor medii, comerciale sau ale școlilor superioare de fete. — Consăngenii au preferință.

XII. Din fundațiunea „Partenie Moldovan“.

Un (1) stipendiu de 100 cor. folosit în anul școl. 1911/12 de către Vasiliu Spi-

nean, gimn. cl. III. în Blaj, — destinat pentru tineri români gr.-cat. dela orice școală, consăngenii cu fundatorul.

XIII. Din fundațiunea „Ioan F. Negruțiu“.

Un (1) stipendiu de 120 cor. folosit în anul școl. 1911/12 de către Letiția Cucuiu prep. c. II. în Oradea-mare, — destinat pentru studenți români gr.-cat. dela orice școală. Consăngenii fundatorului au preferință și se pot conferi și fetelor, cari se pregătesc de învățătoare sau pe altă carieră, care le-ar asigura un mod de viață mai independent.

XIV. Din fund. „Jacob Páll“.

1. Un (1) stipendiu de 50 cor. pentru gimnaziști în cl. superioare.

2. Un (1) stipendiu de 30 cor. pentru gimnaziști în cl. inferioare.

La stipendiile din această fundațiune sunt îndreptățiți a concurge numai tineri născuți din ramul gr.-cat. Páll din Szék (comit. Szolnok-Doboka) și din ramul Bosiak sau Borton din Zalasd (comit. Hunedoarei), cari au calificățiune distinsă, învață la gimnaziul rom.-cat. din Cluj și sunt săraci.

XV. Din fundațiunea „Vasile Rațiu“.

Un (1) stipendiu de 200 cor. folosit în anul școl. 1911/12 de către Traian Popa, gimn. cl. VIII. în Blaj, — destinat pentru studenți români gr.-cat. în clasele superioare ale gimnaziului arhiepiscopesc din Blaj sau pentru fete din clasele civile ale școlii de fete din Blaj. Consăngenii fundatorului au preferință.

XVI. Din fund. „Ioan V. Rusu“.

Un (1) stipendiu de 160 cor. folosit în anul școl. 1911/12 de către Ioan Fodor gimn. cl. V. în Blaj, — destinat pentru tineri români gr.-cat. cari frecventează vre-un gimnaziu, școală reală ori comercială ori vre-o școală agronomică.

Dintre concurenți vor fi preferiți consăngenii fundatorului.

XVII. Din fundațiunea „Alexandru St. Șuluțiu“.

1. Trei (3) stipendii de câte 800 cor. folosite în anul școl. 1911/12 de către Emil Chețianu, Ioan Crețiu și Ioachim Tolciu, toți trei studenți la facultatea juridică din Budapesta, — destinate pentru tineri, cari studiază drepturile sau medicina la universitatea din Budapesta sau la vre-o universitate din străinătate.

2. Doue (2) stipendii de câte 600 cor. folosite în anul școl. 1911/12 de către Nicolau Pop stud. la facultatea filozofică dela universitatea din Budapesta și Septimiu Smigelschi tehnic an. I. Darmstadt — destinate pentru tineri, cari studiază la vre-un institut afară de patrie: tehnică, metalurgica (Selmetz), pedagogie ori științele reale.

3. Tei (3) stipendii de câte 400 cor. cari au rămas vacante după: Victor Crainic, Traian Denghel și Octavian Simu Șimonfi, studenți în drepturi la universitatea din Cluj, — destinate pentru tineri, cari studiază științele iuridice la universitatea din Cluj.

4. Patru (4) stipendii de câte 200 cor. cari le-au folosit în anul școl. 1911/12 Victor Crișan, Teodor Mureșan, Ștefan Pantea și Aurel Pop, gimn. cl. VIII. în Blaj, — destinate pentru studenți gimnaziști în clasele superioare.

5. Patru (4) stipendii de câte 120 cor. cari le-au avut în anul școl. 1911/12 Septimiu Boțan gimn. cl. III. în Mediaș, Vasile Neag gimn. cl. VIII. în Gherla, Iustin Nicoră gimn. cl. II. Blaj și Gligor Trif gimn. cl. III. în Turda, — destinate pentru studenți gimnaziști în clasele inferioare.

Studenții înscriși ca ordinari la școlile de mai sus, cari doresc a obține unul din stipendiile aici înșirate, au să dovedească:

a) că sunt români gr.-cat. mizeri, născuți în Transilvania.

b) că pe lângă purtare morală bună au din studii calcul de eminentă.

c) Dintre concurenți vor fi preferiți aceia, cari vor dovedi, că sunt consăngeni cu fondatorul.

XVIII. Din fundațiunea „Vancea — Cassa arhidiecezană“.

1. Un (1) stipendiu de 200 cor. folosit în anul școlastic 1911/12 de către Ovidiu Radeș gimn. cl. VI. în Blaj, — destinat pentru gimnaziști, fii ai Arhidiecezei, ori consăngeni de ai fondatorului, cari vor intra în „Seminarul junimii române gr.-cat. stud. în Blaj“.

2. Trei (3) stipendii de câte 120 cor. folosite în anul școl. 1911/12 de către Andreiu Boeriu și Alexandru Leluțiu prep. c. IV. și Camil Mera prep. c. I. în Blaj, — destinate pentru candidați de învățători în arhidieceza noastră, cari vor asculta cursul preparandial la preparandia arhidiecezană gr.-cat. din Blaj și eventual la altă preparandie gr.-cat.

La dobândirea stipendiilor din această fundațiune au preferință rudeniile fondatorului, chiar și dacă ar fi născuți afară de Arhidieceza gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, dela străini însă se cere să fie fii ai acestei Arhidieceze.

XIX. Din fundaț. „Ioan Bobb“.

Un (1) stipendiu de 120 cor., folosit în anul școl. 1911/12 de către Emil Stoica stud. gimn. cl. VIII. în Blaj.

XX. Din fundaț. „Efraim Klein“.

Un (1) stipendiu de 360 cor., folosit în anul școl. 1911/12 de către Ioan Nicolau Voicu gimn. cl. VIII. în Blaj, destinat pentru studenți la gimnaziul din Blaj. Preferință au studenții din familiile Klein și Muntul.

XXI. Din fundațiunea „Dr. Simeon Ramontzai“.

1. Un (1) stipendiu de 630 cor. folosit în anul școl. 1911/12 de către Ioan Colbazi stud. jur. în Budapesta, — destinat pentru studenți la universitate, la politehnică, la academia de pictură din Budapesta și Viena, precum și la academia montană din Selmetz și la academia comercială din Viena.

2. Un (1) stipendiu de 200 cor., folosit în anul școl. 1911/12 de către Ilarie Cojocariu, milit. vol. în Brașov, și

3. Trei (3) stipendii de câte 168 cor., folosite în anul școl. 1911/12 de către Moise Baltă rig. jur., Gregoriu Biji și Iustin Domșa jur. an. II. în Cluj.

Stipendiile de sub p. 2 și 3 sunt destinate pentru studenți iuriști la universitatea din Cluj.

4. Doue (2) stipendii de câte 126 cor., cari în anul școl. 1911/12 le-au avut Iuliu Crișan med. în Viena și Vasile Mircea gimn. cl. VI. în Zălau, — destinate pentru gimnaziști și studenți la școala comercială.

La stipendiile din această fundațiune sunt preferiți cei nobili de origine.

XXII. Din fundațiunea „Gavrila Vaida“.

Un (1) stipendiu de 140 cor. folosit în anul școl. 1911/12 de către Eugeniu Hoblea tehnic ap. I. în Budapesta, — destinat pentru studenți dela orice școală, reală, comercială, academie universitate sau politehnică.

Preferință au descendenții din familiile: Vaida de Soósmező și Fuleovici.

Concurenții la toate fundațiunile înșirate până aci în XXII pozițiuni, au să alăture la suplicile sale scrise și subscrise cu mâna proprie în l. română: testimoniu școlastic în copie autentică, carte de botez, atestat de paupertate, atestat medical și pentru dovedirea consăngeniității cu fondatorul, au să alăture atestat dela respectivul oficiu parohial, care se cuprindă tabela genealogică exact dedusă. Sunt datori mai departe să numească expres institutul, la care vor studia în anul școl. 1912/13, și să determine apriat suma și soiul stipendiului pentru care suplică. Suplicile, cari nu vor corăspunde cerințelor aci înșirate, precum și cele intrate după termin, nu vor fi luate în considerare.

XXIII. Din fundațiunea „David Br. Ursu de Margina“.

Trei (3) stipendii de câte 200 cor. folosite în anul școl. 1911/12 de către Ludovic Muntean gimn. cl. VII. în Blaj, Victoria Fulicea cl. II. civ. și Aurora Pop cl. IV. civilă în Blaj.

Concurenții la aceste stipendii au să dovedească cu carte de botez, că sunt români gr.-cat. născuți în vre-una din comunele arondate în comitatele: Făgăraș, Sibiu, Hunedoara, — cu atestat de frecuentare, că sunt școlari în clasa I. a gimnaziului gr.-cat. din Blaj, iară fetele, că frecventează la școala de fete din Blaj, că au purtare morală bună și progres bun în studii, și că sunt sau pot fi suscepuți în Seminarul junimei române gr.-cat. studioase în Blaj, iar fetele în Internatul de fete din Blaj.

XXIV. Din fundațiunea de alumnate a Internatului Vancean de fete din Blaj.

Doue (2) alumnate de câte 100 cor., cari în anul școl. 1911/12 au fost folosite de către Letiția Băcilă elevă cl. IV. și Maria Circa elevă cl. III. a școlii civile de fete din Blaj.

Suplicantele pentru aceste alumnate au să întrunească și să dovedească următoarele condițiuni:

a) că sunt române gr.-cat. mizere, născute în arhidieceză;

b) că pe lângă purtare morală bună au din studii calculi buni;

c) că sunt înmatriculate ca eleve ordinare în școala gr.-cat. de fete din Blaj și sunt primite în Internatul Vancean de fete;

d) Preferință vor avea fetele de preoți din arhidieceză.

XXV. Din fundaț. „George Vișa“.

1. Un (1) stipendiu de 100 cor., destinat pentru o fetiță săracă română, care să învețe gospodăria în școala de menaj românească de fete din Brașov. Rudeniile fondatorului vor fi preferite, iar în lipsa acestora vor fi preferite fetițele române de naștere din Făgăraș.

Concurențele la acest stipendiu au să-și înainteze rugărilor către capitulul gr.-cat. de Alba-Iulia în Blaj până la terminul de mai sus, provăzute cu carte de botez și copia testimoniuului școlastic de pe anul școl. trecut, iar consăngenii vor avea să alăture la rugare și atestat de consăngenitate dela oficiul parohial concernent.

2. Un (1) stipendiu de 200 cor., destinat pentru acel tinăr român, care ar dori să cerceteze vre-o școală pedagogică sau școală reală. Consăngenii fondatorului au preferință. Rugărilor vor trebui găsite și înaintate conform p. 1. de mai sus.

3. Un (1) stipendiu de 1200 cor., destinat pentru un tinăr, care va dovedi o inescapabilă purtare morală, care își va fi terminat cu bun succes studiile, și care ar dori să-și perfecționeze studiile în străinătate. Rudeniile fondatorului vor avea preferință, iar în lipsa acestora stipendiul se va conferi unui tinăr român gr.-cat. ori gr.-or.

Concurenții vor avea să alăture atestat de botez, atestat de moralitate și progres, dovedite în studiile și ocupațiunea de până aci, și eventual atestat de consăngenitate dela oficiul parohial concernent.

4. Un (1) stipendiu de 300 cor., folosit în anul școl. 1911/12 de către Demetriu Toflea, gimn. cl. IV. în Blaj, — destinat pentru copii, cari cercetează clasele inferioare ale școlilor medii.

Un (1) stipendiu de 400 cor., folosit în anul școl. 1911/12 de către Radu Fodor gimn. cl. VII. în Blaj, — destinat pentru copii, cari cercetează despărțămintele superioare ale școlilor medii sau astfel de școli, cari stau pe acelaș nivel cu școlile medii.

Stipendiile de sub punctul acesta 4 se vor conferi acelor tineri sau fetițe aparținător la familia lui George Vișa, cari vor dovedi purtare morală și progres în studii.

Blaj, din ședința consistorială, ținută la 2/15 August 1912.

Dr. Victor Mihályi m. p.,
Arhiepiscop și Mitropolit de
Alba-Iulia și Făgăraș.